

Recente vondsten van *Gerris paludum* (Fabricius) in Zeeland (Heteroptera: Gerridae)

B. P. M. KREBS

KREBS, B. P. M., 1987. RECENT FINDINGS OF *GERRIS PALUDUM* (FABRICIUS) IN THE PROVINCE OF ZEELAND (HETEROPTERA: GERRIDAE) – *ENT. BER., AMST.* 47(8): 125-127.

Abstract: *Gerris paludum* (Fabricius) is recorded from the southeastern part of Zeeuws-Vlaanderen, province of Zeeland, The Netherlands.

Delta Communication nr. 364.

Delta Instituut voor Hydrobiologisch Onderzoek, Vierstraat 28, 4401 EA Yerseke.

Inleiding

Gedurende een herpetologie-weekend in Zeeuws-Vlaanderen, georganiseerd door de Herpetologische Studiegroep en de Zeeuwse Milieufederatie werd op 10 mei 1986 een bemonstering uitgevoerd in de Clingepolder, zuidoostelijk van Hulst en in een deel van de bossen van de Watermaatschappij Zuid-West Nederland (WMZ) nabij Kapellebrug, zuidelijk van Hulst. Deze bemonstering was vooral gericht op het voorkomen van amfibieën en reptielen, maar andere opvallende organismen werden evenmin versmaad. Eén van de tot deze categorie behorende soorten was *Gerris paludum* (Fabricius), die in de Clingepolder op twee plaatsen en in de WMZ-bossen op één plaats werd verzameld. Kort na deze vangsten trof H. Mosterdijk, verbonden aan de Technologische Dienst van de Zeeuwse Waterschappen, op 22 mei 1986 een exemplaar van deze soort aan in De Weel bij de Vinkeboekstraat tussen Heikant en Sint-Jansteen, hemelsbreed ongeveer 3 kilometer westelijk van de WMZ-bossen gelegen.

Verspreiding in Nederland

Volgens Nieser & Wasscher (1986) is de verspreiding na 1975 van *G. paludum* in Nederland beperkt tot enkele plaatsen in oost- en midden-Brabant, Limburg, oost-Gelderland en oost-Overijssel. Aukema

(pers. med.) bericht als aanvulling hierop dat de soort in oost-Brabant en midden-Limburg plaatselijk algemeen is. In Zeeland werd de soort vóór 1975 op slechts één plaats aangetroffen. J. Goedbloed ving in het voorjaar van 1969 een exemplaar in een infiltratiekanaal in het duingebied Oranjezon, noord-Walcheren (Inventarisatieatlas Staatsbosbeheer hok 42-52-45). Waarschijnlijk gaat het hierbij om hetzelfde exemplaar dat door Nieser & Wasscher (1986) voor oost-Walcheren aangegeven wordt (med. Nieser). In Europa komt de soort voor op grotere wateren eenheden waarbij in het centrale deel geen vegetatie aanwezig is. Nederlandse exemplaren werden met name verzameld op plassen groter dan 1 ha, in visvijvers en op kanalen met een zandige bodem (Nieser & Wasscher, 1986).

Gezien de geschetste verspreiding in Nederland zijn de vondsten in Zeeland opmerkelijk te noemen. De waarnemingen in Zeeuws-Vlaanderen zijn beperkt tot het gedeelte dat plantengeografisch tot het Vlaamse district behoort en dat voornamelijk op zandgrond is gelegen (fig. 1).

De eerste vondst werd gedaan op een ongeveer 10 meter breed kanaal, gelegen in de waterleidingbossen van Kapellebrug (atlashok 55-31-24). Het water was zeer helder met langs de oever een begroeiing met

submerse waterplanten. Er waren enkele exemplaren van de soort aanwezig, waarvan er één met veel moeite kon worden gevangen. De tweede vondst werd, geheel afwijkend van het tot nu toe bekende beeld, gedaan in een smal, matig begroeid slootje van ongeveer 1 meter breed, langs een landbouwweggetje in de oostelijke Clingepolder (atlashok 55-22-51). In het slootje werd slechts één exemplaar aangetroffen. Op een gegraven plas van nog geen ha groot, gelegen op korte afstand van dit slootje (zelfde atlashok), werden enkele exemplaren gezien, en één gevangen. Het is aannemelijk dat het exemplaar van genoemd slootje afkomstig was van deze plas.

De Weel nabij Sint-Jansteen, ook wel bekend onder de naam Grote Weel (atlashok 55-31-21), waar eveneens exemplaren van *G. paludum* werden gevangen, is nog geen halve ha groot. De waterdiepte op de vangplaats bedroeg 1 meter. De vegetatie bestond uit *Ranunculus aquatilis* Linnaeus, *Myriophyllum spicatum* Linnaeus en *Potamogeton crispus* Linnaeus. Als oeverplant kan *Butomus umbellatus* Linnaeus genoemd worden.

Discussie

In hydrobiologisch opzicht is van het betreffende gebied weinig bekend. Van de kanalen in de WMZ-bossen zijn in het geheel geen gegevens voorhanden. Van de plassen en sloten in de Clingepolder is meer bekend. Enkele oriënterende bemonsteringen leverden opvallende resultaten op.

Soorten als de waterwants *Sigara semi-striata* (Fieber), de haften *Caenis horaria* (Linnaeus), *C. luctuosa* (Burmeister) en *Leptophlebia vespertina* (Linnaeus), de libellen *Gomphus pulchellus* Selys en *Coenagrion pulchellum* (Vander Linden), kokerjuffersoorten als *Glyptotaelius pellucidus* (Retzius) en *Athripsodes aterrimus* (Stephens) en de steenvlieg *Nemoura cinerea* (Retzius), die alle zo goed als afwezig zijn in de rest van Zeeland, wijzen op een voor Zeeuwse begrippen onverwacht habitat (Krebs, 1984).

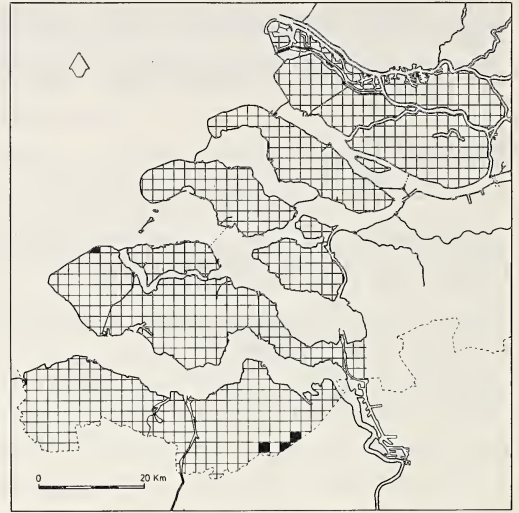

Fig. 1. Verspreiding van *Gerris paludum* (Fabricius) in Zeeland.

Het afwijkende karakter van dit gebied komt ook tot uiting in de indeling die Mol (1985) gemaakt heeft van de hydrobiologische districten in Nederland. De zuidelijke delen van Zeeuws-Vlaanderen heeft hij, mede op grond van de bovenbeschreven macrofauna, omschreven als een apart hydrobiologisch district, dat aansluit bij het grote zandareaal van Belgisch Vlaanderen. Dit hydrobiologisch district loopt dan ook parallel met het plantengeografische Vlaamse district.

In België is *G. paludum* gewoon, behalve in laag-België (Nieser, 1982). Door Bosmans (1985) is uitvoerig onderzoek gedaan naar het voorkomen van waterwantsen in de Belgische provincies Oost- en West-Vlaanderen. In het zuidelijk en oostelijk deel van zijn studiegebied, waar de bodem bestaat uit zandachtig leem, kan de soort als algemeen worden beschouwd. In West-Vlaanderen is de soort zeldzaam. De verspreidingsgrens blijkt ongeveer schuin door beide provincies te lopen, van het zuidwesten naar het noordoosten. De vondsten in het beschreven deel van Zeeuws-Vlaanderen sluiten in België goed aan bij die van Oost-Vlaanderen.

G. paludum is een goede vlieger. Volgens Bosmans (mond. med.) worden solitaire exemplaren buiten het areaal gevonden,

waar zij zich misschien zelfs enkele generaties lang kunnen handhaven. Als voorbeeld noemt hij de twee noordelijk gelegen vindplaatsen in West-Vlaanderen. Het geringe aantal waargenomen dieren in Zeeuws-Vlaanderen in aanmerking nemend, zal nader onderzoek moeten uitwijzen of dit ook voor de Zeeuwse vindplaatsen het geval is. Hierbij kan gedacht worden aan waarnemingen van larven en brachyptere dieren van de zomergeneratie.

Volgens Nieser (1982) en Nieser & Wasscher (1986) is de wintergeneratie van *G. paludum* geheel macropteer, terwijl de zomergeneratie brachypteer is. Het feit dat de in Zeeuws-Vlaanderen gevangen dieren macropteer waren, is hiermede in overeenstemming.

Het beschreven Zeeuwsvlaamse materiaal is opgenomen in de collectie van het Delta Instituut voor Hydrobiologisch Onderzoek in Yerseke. Het Walcherse exemplaar bleek niet meer te achterhalen.

Dankzegging

De auteur is de heren dr. R. Bosmans, J. Goedbloed, H. Mosterdijk en dr. N. Nieser veel dank verschuldigd voor het beschikbaar stellen van hun gegevens.

Literatuur

- BOSMANS, R., 1985. Distribution, actual state and alary polymorphism of semi-aquatic water bugs (Hemiptera: Gerroidea) in East and West Flanders (Belgium). – *Bull. Annl. Soc. r. belge Ent.* 121: 213-232.
- KREBS, B. P. M., 1984. Aquatische macrofauna van binnendijkse wateren in het Deltagebied. Deel 2: Zeeuws-Vlaanderen, oostelijk deel. Yerseke, Delta Instituut voor Hydrobiologisch Onderzoek. – *Rapporten en Verslagen* 1984-2.
- MOL A. W. M., 1985. Hydrobiologische districten in Nederland. – *R.I.N. rapporten 85/7, Rijksinstituut voor Natuurbeheer, Leersum.*
- NIESER, N., 1982. De Nederlandse water- en oppervlaktewantsen (Heteroptera: Nepomorpha en Gerromorpha). *Wet. Meded. K. ned. natuurh. Veren.* 155: 1-103.
- NIESER, N. & M. WASSCHER, 1986. The status of the larger waterstriders in the Netherlands (Heteroptera: Gerroidea). – *Ent. Ber., Amst.* 46 (5): 68-76.

Geaccepteerd 6.xi.1986.